DELTA DUNĂRII ŞI DOBROGEA-ROMÂNIA
peisaje legendare

Ediţia a IV-a, revizuită şi adăugită

DANUBE DELTA AND DOBROGEA-ROMANIA
legendary landscapes

Fourth edition, revised and added

Mihai Petrescu

Promovat de NATURA 5

www.natura5.ro

AKAKIA
Bucureşti 2026

Delta și Dobrogea, tărâmul binecuvântat de călugării sciţi şi de zeii păgâni. *The Delta and Dobrogea, the realm blessed by Scythian monks and pagan gods*

Mihai Petrescu

DELTA DUNĂRII ŞI DOBROGEA-ROMÂNIA
peisaje legendare

DANUBE DELTA AND DOBROGEA-ROMANIA
legendary landscapes

Ediţia a IV-a, revizuită şi adăugită
Fourth edition, revised and added

Bucureşti 2026

Text, fotografii, design/ *Text, photos, design*: Mihai Petrescu (petrescumihai1234@gmail.com); Toate drepturile rezervate autorului/ *All rights reserved;* Bucureşti - România, 2026; ISBN

Ediţia a patra, revizuită şi adăugită. *Fourth edition, revised and added*
Coperta I. *Cover I*: Delta Dunării, învăluită în ceață și legende. *The Danube Delta, shrouded in mist and legends*
Coperta IV. *Cover IV*: Bujorii Dobrogei și lagunele Deltei. *Dobrogea's peonies and the Delta's lagoons*

La fotografierea și prelucrarea imaginilor nu a fost utilizată inteligența artificială. *No artificial intelligence was used in the photography and image processing.*

Comenzi (versiunea tipărită; versiunea electronică ebook)/ Orders (printed version; electronic ebook version)
Editura AKAKIA: www.facebook.com/editura.akakia; e-mail: publications@akakia.ro; +40 775 620 996;

Munţii Măcinului, ca în vremurile când erau mai aproape de cer. *Măcin Mountains, as in the times when they were closer to the sky*

DISCLAIMER LEGAL
Toate textele și materialele fotografice incluse în volumul „Delta Dunării și Dobrogea – peisaje legendare" sunt realizate și utilizate cu respectarea legislației în vigoare din România privind drepturile de autor, protecția mediului și dreptul la imagine. Fotografiile realizate în perimetrul ariilor naturale protejate din Dobrogea, inclusiv în Rezervația Biosferei Delta Dunării, Parcul Național Munții Măcinului și/sau alte arii protejate au fost efectuate: fie în baza unor aprobări scrise obținute de la autoritățile competente; fie anterior constituirii acestor arii protejate și/sau a instituirii administrațiilor acestora; fie în zone din afara perimetrelor protejate. Autorul deține toate drepturile necesare pentru utilizarea și publicarea acestor imagini. Prezenta lucrare are caracter exclusiv editorial, documentar, artistic și educațional, având ca scop promovarea cunoașterii și protejării patrimoniului natural din regiunea Dobrogea. Fotografiile incluse au fost realizate în spații naturale accesibile publicului, inclusiv în arii naturale protejate, cu respectarea legislației în vigoare privind protecția mediului. Imaginile au fost obținute fără intervenții asupra mediului natural, fără alterarea habitatelor și fără perturbarea speciilor de floră și faună, inclusiv a celor protejate. Publicarea fotografiilor nu implică în niciun fel divulgarea unor informații sensibile privind localizarea exactă a speciilor protejate sau a habitatelor vulnerabile. O parte dintre imagini au fost realizate exclusiv în scopuri științifice, în conformitate cu legislația aplicabilă și cu reglementările specifice acestor arii protejate, în rare cazuri inclusiv în zone cu regim de acces restricționat, dar cadrul unor cercetări desfășurate în baza unor permise de cercetare emise de Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării, precum și cu aprobarea Administrația Parcului Național Munții Măcinului. Prezenta lucrare utilizează aceste materiale exclusiv în scop informativ, educativ și științific. Fotografiile au fost realizate în principal în cadrul activităților de cercetare științifică desfășurate în calitate de cercetător al florei și habitatelor. Unele fotografii au ilustrat studiile științifice privind documentarea și fundamentarea legală a unor arii naturale protejate, sau ulterior pentru monitorizare, fiind realizate în context profesional și cu respectarea normelor de conservare a mediului. Menționarea ariilor naturale protejate are un caracter informativ și nu implică existența unei relații de colaborare, autorizare expresă sau afiliere cu autoritățile sau instituțiile care le administrează. Prezenta lucrare poate include sprijin financiar sau parteneriate cu organizații neguvernamentale sau entități cu scop ecologic. Acestea nu influențează conținutul editorial și nu transformă lucrarea într-un material publicitar sau de promovare comercială. În ceea ce privește fotografiile în care apar persoane identificabile, se precizează că: persoanele respective aveau vârsta de peste 18 ani la data realizării și/sau publicării fotografiilor și/ sau autorul deține aprobarea conducătorilor ansamblurilor folclorice/de reconstituiri istorice, care la rândul lor afirmă că dețin aprobarea pentru fotografiere a părinților; imaginile au fost realizate exclusiv în spații publice sau în cadrul unor evenimente publice; persoanele au fost surprinse în contexte în care s-au expus în mod voluntar fotografierii și posibilei publicări în mediul tipărit sau online; în situațiile în care persoanele sunt prezentate în costume populare, istorice sau de sărbătoare, acestea participau la manifestări publice, culturale sau tradiționale, unde fotografierea este uzuală și implicit acceptată. Nu sunt incluse imagini realizate în spații private fără consimțământul persoanelor vizate. Fotografiile realizate în spații interioare (muzee, lăcașe de cult sau alte obiective similare) au fost efectuate: fie în baza unor aprobări de fotografiere și publicare obținute la momentul vizitării; fie în condițiile în care dreptul de fotografiere este inclus în tariful de acces, conform regulilor instituțiilor respective. Orice eventuală sesizare privind drepturi de autor sau drepturi la imagine poate fi adresată autorului, urmând a fi analizată și soluționată cu bună-credință, în conformitate cu legislația aplicabilă. CLAUZĂ: În sensul prezentei lucrări și în conformitate cu dispozițiile legislației aplicabile din România și ale Regulamentului (UE) 2016/679 privind protecția datelor cu caracter personal (GDPR), prin „persoană identificabilă" se înțelege orice persoană fizică ce poate fi identificată, direct sau indirect, în mod rezonabil, pe baza elementelor vizuale surprinse în imagine ori prin corelarea acestora cu alte informații disponibile. În acest context, se consideră că nu reprezintă persoane identificabile, în sens juridic, următoarele situații: față vizibilă frontal, dar neidentificabilă tehnic, rezoluția, dimensiunea redusă a imaginii, gradul de neclaritate, pixelarea sau alte limitări tehnice nu permit recunoașterea rezonabilă a identității persoanei de către publicul larg sau de către un cerc rezonabil de cunoscuți; atunci când persoana este surprinsă exclusiv din profil, fără evidențierea completă a trăsăturilor faciale distinctive și fără alte elemente identificatoare (semne particulare, context explicit, însoțire de nume sau date), astfel încât identificarea nu poate fi realizată în mod rezonabil; în situațiile în care mai puțin de jumătate din suprafața feței este vizibilă (de exemplu: acoperire parțială, cadru fragmentar, poziționare oblică, obstacole vizuale), iar trăsăturile rămase nu permit identificarea persoanei în mod rezonabil. În toate cazurile de mai sus, aprecierea caracterului identificabil se face prin aplicarea criteriului „identificabilității rezonabile", respectiv dacă o persoană obișnuită, fără acces la informații suplimentare privilegiate, ar putea recunoaște identitatea persoanei fotografiate. În consecință, imaginile care nu permit identificarea rezonabilă a persoanelor nu intră sub incidența restricțiilor privind dreptul la imagine sau protecția datelor cu caracter personal, nefiind necesar consimțământul persoanei vizate pentru publicare, în condițiile legii. Prezenta clauză se interpretează și se aplică în concordanță cu legislația română în vigoare și cu jurisprudența relevantă în materie.

PREFAŢĂ. FOREWORD

Delta Dunării şi Dobrogea au rămas un ţinut atemporal, chiar şi sub tăvălugul modernismului. Ele sunt un nesfârşit spectacol al priveliştilor de odinioară păstrând, alături de tărâmuri de la începuturile Pamântului, călăreţi în stepă ce dispar ca un miraj, lupte tătăreşti, coruri ale lipovenilor, stoluri de păsări migratoare. Rar poate fi văzut un loc mai plin de viaţă, cu un farmec ascuns, care încântă ochiul, dar mai ales sufletul. Dintre iluştrii îndrăgostiţi de Dobrogea amintesc doar câţiva, precum Regina Maria, ori mari pictori români, Iser, Ciucurencu, Petraşcu, Luchian. Ultimul spunea adesea: "...simt că aceste locuri mă iubesc". Cu toată lumina sa mediteraneană copleşitoare, Dobrogea nu este uşor de surprins în imagini. Uneori parcă nu doreşte să fie imortalizată şi atunci se acoperă în ceţuri de nepătruns. Alteori ea îşi dezveleşte chipul şi strecoară printre nori o lumină supranaturală, ce preface totul într-un basm oriental. Aici orice formaţiune naturală ieşită din comun, munţii, Dunărea, Marea Neagră, seminţiile felurite ale Dobrogei, toate au o poveste, o legendă ce le sporeşte frumuseţea şi misterul. Din toate aceste mituri ori adevăruri ştiinţifice am încercat să extrag doar ideea de bază, preferabil din mai multe surse, necitate în text ci în bibliografie (mai ales cele frecvent utilizate), aceasta nefiind o lucrare ştiinţifică. Pentru a savura întregul farmec al acestor legende recomand însă citirea lor în original, cu precădere a lucrărilor de sinteză (C. Cealera, E.D. Gemală, A. Mitru etc.). Unele povestiri sunt inedite, culese în 30 de ani de peregrinări prin Dobrogea, fiindu-mi relatate de localnici, ca moştenire strămoşească, rar fiind variante orale reincluse în folclorul local în baza unor surse actuale. Oricât ar fi de neverosimile, ele merită a fi consemnate, fiind ultimele crâmpeie pe care localnicii şi le amintesc, din tezaurul de povestiri inspirate de Dobrogea, sau aduse din patriile de origine, alături de relicve sau icoane. Aşa cum legendele au un sâmbure de adevăr şi adevărurile ştiinţifice capătă în Dobrogea nota fabuloasă a legendelor. Interpretate adecvat, legendele Dobrogei transmit informaţii adeseori adeverite ştiinţific despre peisajele de altădată. Ele povestesc despre codrii seculari dispăruţi, înlocuiţi acum de stepe, despre insule şi cetăţi scufundate în neîncetata modificare a cursului Dunării sau a ţărmurilor mării, despre o reţea subterană de râuri, peşteri naturale, ori tuneluri săpate în scop strategic, multe nefiind regăsite până în prezent. Peisajele mirifice ale Dobrogei de altădată sunt astăzi în mare parte ocrotite în arii protejate de importanţă europeană (Natura 2000). Ele reprezintă adevărate oaze de frumuseți ale naturii, într-un mediu ce devine tot mai artificial datorită activităților umane. Pe lângă conservarea florei, faunei, a cadrului geologic, aceste arii protejate au şi o importanţă culturală, prin legendele, etniile sau vestigiile arheologice asociate, cu ajutorul cărora am încercat să întregesc farmecul acestor rezervaţii în cartea de faţă. Pentru a proteja locurile cele mai tainice ale Dobrogei locaţia exactă a fotografiilor nu a fost indicată, ci doar denumirea regiunii respective, mai ales pentru cele mai cunoscute. Cei cărora le este menit să descopere aceste frumuseţi ascunse vor fi călăuziţi cu siguranţă într-acolo. Am scris această carte în primul rând pentru ca publicul să se îndrăgostească de ţinutul Dobrogei şi Deltei Dunării, în speranţa că astfel această regiune va fi mai bine ocrotită.

Danube Delta and Dobrogea have remained a timeless land, even under the roller of modernism. They are an endless spectacle of formerly views keeping, along with realms from the beginnings of the Earth, riders in the steppe disappearing like a mirage, Tartar wrestlings, choirs of the Lipovans, flocks of migratory birds. It is rare to see a more lively place, with a hidden charm, which delights the eye, but especially the soul. Among the illustrious people in love with Dobrogea, I only mention a few, like Queen Maria or great Romanian painters, Iser, Ciucurencu, Petraşcu, Luchian. The latter often said, "... I feel that these places love me". With all its overwhelming Mediterranean light, Dobrogea is not easy to capture in images. Sometimes she doesn't seem to want to be immortalized and then she is covered in impenetrable mists. At other times she reveals her face and slips a supernatural light through the clouds, which transforms everything into an oriental fairy tale. Here any extraordinary natural formation, the mountains, the Danube, the Black Sea, the various tribes of Dobrogea, all have a story, a legend that enhances their beauty and mystery. From all these myths or scientific truths I tried to extract only the basic idea, preferably from several references, even if disputed, being mentioned especially the frequently used ones. In order to enjoy the whole charm of these legends, however, I recommend reading them in original, especially the synthesis works, (C. Cealera, E.D. Gemală, A. Mitru etc.). Some of the stories are unedited, being told to me by the locals, as an ancestral heritage, rarely being oral variants re-included in the local folklore from current sources. No matter how incredible they may be, they deserve to be recorded, being the last snippets that the locals remember, from the treasure trove of stories inspired by Dobrogea, or brought from their homelands, along with relics or icons. Just as legends have a kernel of truth, also scientific truths acquire in Dobrogea the fabulous note of legends. Properly interpreted, the legends of Dobrogea transmit often scientifically verified information about the former landscapes. They recount about the vanished secular forests, now replaced by steppes, about islands and cities sunk in the incessant change of the course of the Danube or of the sea shores, about an underground network of rivers, natural caves, or tunnels dug for strategic purposes, many of which have not been identified so far. The wonderful landscapes of former Dobrogea are today largely preserved in protected areas of European importance (Natura 2000). They represent true oases of natural beauty in an environment that becomes more and more artificial due to human activities. Besides the conservation of flora, fauna, geological environment, these protected areas have a cultural importance, through the associated legends, ethnicities or archaeological vestiges, with which I tried to complete the charm of these reserves in the present book. In order to protect the innermost places of Dobrogea, the exact location of the photos was not indicated, but only the name of the respective region, especially for the best known ones. Those who are meant to discover these hidden beauties will surely be guided there. I wrote this book primarily for the public to fall in love with the land of Dobrogea and the Danube Delta, in the hope that this way this region will be better protected.

AUTORUL / THE AUTHOR

"Hyperboreeni" în defensivă. *"Hyperboreans" on the defensive*

The name of the historical province Dobrogea, that includes the Danube Delta, dates from the 14th century from King Dobrotici. The natural paradise of the Danube Delta and Dobrogea Plateau has always been a shelter and a melting pot for flora, fauna or ethnic groups of Europe and Asia. These legendary landscapes sparked the locals' imagination, who, through fabulous stories, added a mythological flavor to their beauty and mystery. Some legends about the terrestrial paradise called Hyperboreea place it near the mouths of the Danube, mentioned by Trajan as a Hyperborean river. It was perhaps the same as Peuce Island, which could be the Dunavăţ promontory, to the east of Teliţa, a localization supposed by those who assimilate the famous Tula hyperborean settlement with Tulcea. With supernatural powers, the Hyperboreans were peaceful and longeval, as the locals of today's Delta. They lived happily in a mild climate, with gods like Apollo or Zamolxis, on the shores of the "immortal" Getae's Danube, who had a sore mouth called Boreion Stoma. Here,too, would have been the Promised Land, for races that have ended their wandering, such as Lipovans or Tartars.

Numele provinciei istorice Dobrogea, ce include Delta Dunării, provine din secolul al XIV-lea, de la regele Dobrotici. Paradisul natural al Deltei Dunării şi Podişului Dobrogei a fost dintotdeauna un adăpost şi un creuzet pentru flora, fauna şi grupurile etnice ale Europei şi Asiei. Aceste peisaje legendare au aprins imaginaţia localnicilor, ce au adăugat, prin povestiri fabuloase, o atmosferă mitologică frumuseţii şi misterului lor. Unele legende despre paradisul terestru numit Hiperboreea o situează în apropierea gurilor Dunării, amintită de Traian ca fluviu hiperborean. Era poate aceeaşi cu insula Peuce, ce ar putea fi promontoriul Dunavăţ, la est de Teliţa, localizare presupusă de cei ce asimilează celebra aşezare hiperboreană Tula cu Tulcea. Având puteri supranaturale, hiperboreenii erau paşnici şi longevivi, precum localnicii Deltei de azi. Ei trăiau fericiţi într-o climă blândă, alături de zei ca Apollo ori Zamolxis, pe malul Dunării sacre a geţilor "nemuritori", ce avea o gură de vărsare numită Boreion Stoma. Tot aici ar fi fost şi Ţara Făgăduinţei, pentru seminţii ce şi-au încheiat peregrinările în aceste locuri, precum lipovenii sau tătarii.

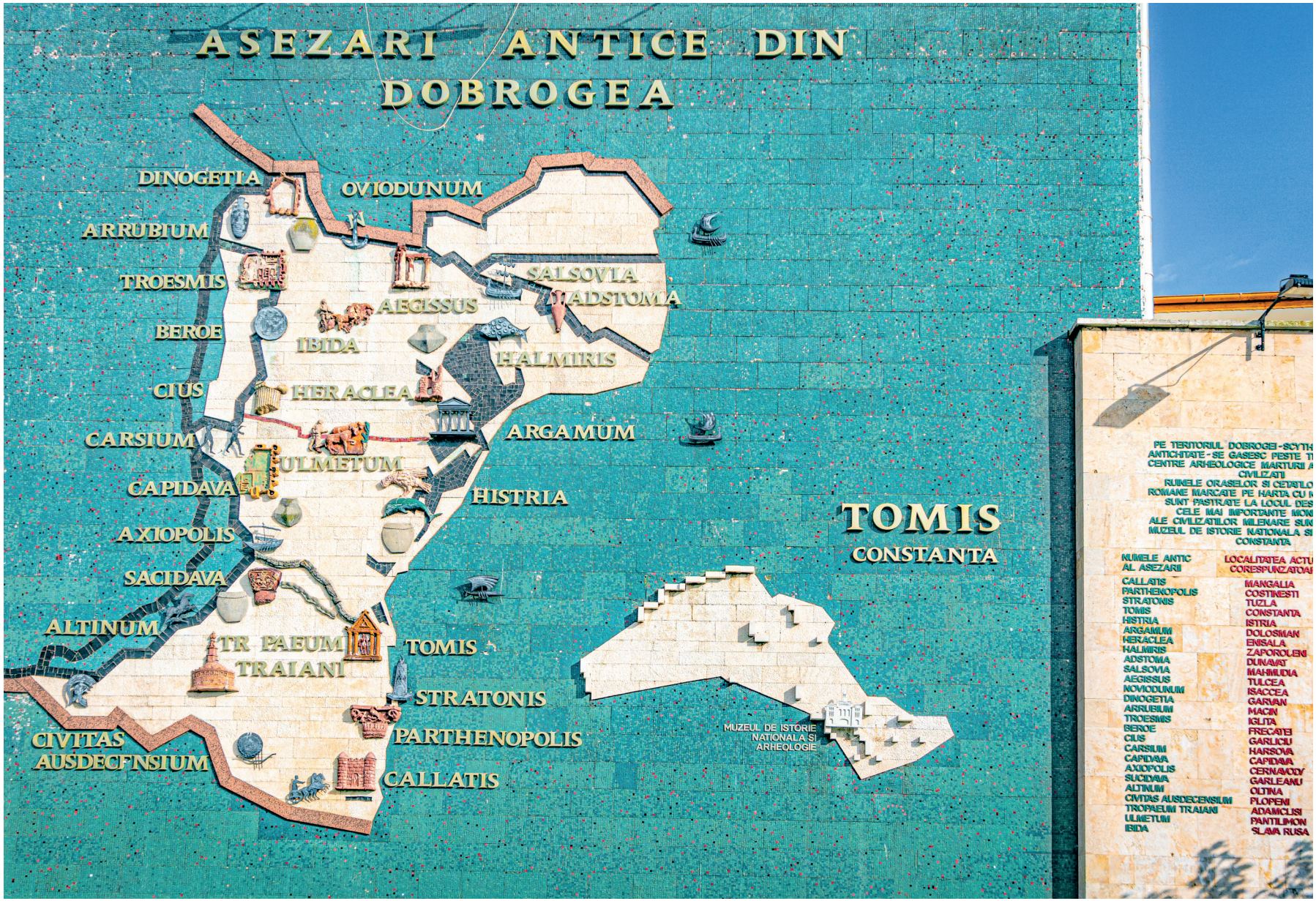

Războinicii tătari cucerind publicul Dobrogei. *Tatar warriors conquering Dobrogea's public*

Păduri, stepe, lacuri...Ţara Făgăduinţei ori Hiperboreea? *Forests, steppes, lakes...the Promised Land or Hyperboreea?*

Delta Dunării și Podișul Dobrogei păstrează siturile și monumentele istorice specifice pentru numeroasele civilizații care s-au suprapus aici într-o sinteză originală, din paleolitic, neolitic, epoca bronzului și fierului, alături de vestigii grecești, romane, bizantine ori otomane. Pe lângă românii băştinaşi, restul etniilor au colonizat ţinutul îndeosebi în perioada Imperiului Otoman, dar şi cu mult înainte. Populaţiile Dobrogei au povestiri fascinante despre sosirea în această regiune, unde s-au stabilit în peisaje asemănătoare cu cele din locurile natale. Aici şi-au ctitorit lăcaşuri de cult, specifice fiecărei seminţii. În acest pământ sfânt se află cele mai vechi biserici paleocreștine din sud-estul Europei (sec. III-IV e.n.) dar şi cel dintâi tumul grecesc din bazinul Mării Negre (sec. VII î.e.n).

The Danube Delta and Dobrogea Plateau preserve the historical sites and monuments specific for the many civilizations that overlapped here in an original synthesis, from Palaeolithic, Neolithic, Bronze and Iron ages, along with Greek, Roman, Byzantine or Ottoman vestiges. Besides the native Romanians, the other ethnic groups colonized this area mainly during the Ottoman Empire epoch, but also long before. The Dobrogea's populations have fascinating tales about their arrival in this region, where they have settled in landscapes similar with the ones from their homelands. Here they have built halidoms specific to each nation. In this holy land occur the oldest Paleocristian churches in Southeastern Europe (3rd-4th centuries AC), but also the first Greek tumulus in the Black Sea basin (7th century BC.).

Dobrogea şi Delta Dunării, miniaturi ale Europei şi Asiei, dau impresia unei călătorii în timp şi spaţiu, prin Europa de Nord sau Centrală, până la ţinuturile aride ale Mediteranei ori Asiei. Vechi formaţiuni geologice (Munţii Măcinului, Podişul Casimcei) se învecinează cu cele mai noi tărâmuri (Delta Dunării). Aici se află cea mai întinsă suprafaţă de arii protejate din România (472.253,5 ha). Delta Dunării adăposteşte peste 3500 de specii de faună, fiind un paradis pentru cele peste 300 de specii de păsări. Dobrogea şi Delta reunesc peste 1900 de specii de plante superioare, 420 fiind protejate.

Dobrogea and the Danube Delta, miniatures of Europe and Asia, give the impression of a travel in time and space, through Northern or Central Europe, to the dry lands of the Mediterranean or Asia. Old geological formations (Măcin Mountains, Casimcea Plateau) are adjacent to the newest realms (Danube Delta). Here is the largest surface of protected areas (472,253.5 ha) in Romania. The Delta is home to more than 3500 fauna species, being a paradise for over 300 bird species. Dobrogea and the Delta bring together more than 1900 higher plant species, 420 being protected.

Munţii Măcinului, peisaj nordic. *Măcin Mountains, northern scene*

Podişul Casimcei, peisaj central-european. *Casimcea Plateau, Central European scene*

Podişul Babadag, peisaj asiatic. *Babadag Plateau, Asian scene*

DELTA DUNĂRII ȘI LAGUNELE. THE DANUBE DELTA AND THE LAGOONS

În Deltă fluviul etalează laolaltă apele și pământurile pornite la vale de pe vârfurile Alpilor, Carpaților și Balcanilor, înaintând șovăielnic în mare, de peste 10000 de ani. Straturile groase de loess, depuse în perioadele glaciare, formează două dealuri scufundate sub grindurile Letea și Caraorman. Acolo au fost găsite resturi de mamut, mărturii despre uscaturi străvechi în hotarele Deltei de astăzi. Fiind cel mai tânăr pământ al Europei, formarea Deltei Dunării este istorisită în scrierile antice. În acestea se întrevede plăsmuirea sau părăsirea neîntreruptă de canale, lacuri sau ţărmuri, în înaintarea Deltei către răsărit, în fostul golf al Mării Negre. Lunca Dunării, Delta şi lagunele sunt ocrotite în situl Natura 2000 Delta Dunării.

Hieron Stoma, “gura sfântă” a braţului Sfântu Gheorghe. *Hieron Stoma, the “sacred mouth” of the Saint George’s arm*

Within the Delta the river displays together the waters and lands sunken through the valleys, from the peaks of the Alps, Carpathians and Balkans, wandering towards the sea of over 10000 years. The thick loess layers, deposited during the glacial periods, form two hills submerged beneath the Letea and Caraorman levees. There have been found mammoth remains, testimonies about ancient drylands within the nowadays Delta. Being Europe's youngest land, the Danube Delta's formation is narrated in ancient writings. These depict the ceaseless formation or dereliction of channels, lakes or shores, within the Delta development eastwards, in the former bay of the Black Sea.The Danube flood plain, the Delta and the lagoons are protected within the Danube Delta Natura 2000 site.

Negurile Deltei ascund poate fosta insulă Peuce. *The Delta's mist hides maybe the former Peuce Island*

Remnants of the misterious Peuce, the island covered with pine ("Peuke") forests, the scene of many historical events, could be parts of the Delta or of the neighborhood. From there the Greeks of Histria brought their torch-pine wood. Neptune would give the goddess Thetis the largest island in the Black Sea, Peuce, or maybe Leuke, Island of the Serpents, to bury his son Achilles. These islands were revered as gates to the after-life. Peuce was also the Bastarns' dwelling, a Germanic tribe called Peucins, like also of Khan Asparuh, founder of the Bulgarian Kingdom. Alaric, the Vizigot who conquered Rome, was born in Peuce in the Platei Pegiae Castrum, the actual Dunavăţ.

Rămăşiţe ale misterioasei Peuce, insula acoperită de păduri de pin ("Peuke"), scena multor evenimente istorice, ar putea fi unele părţi din Deltă sau din vecinătate. De acolo grecii din Histria îşi aduceau lemnul de pin pentru torţe. Neptun ar fi dat zeiţei Thetis cea mai mare insulă din Marea Neagră, Peuce, ori poate Leuke, Insula Şerpilor, pentru a-l înmormânta pe fiul său Ahile. Aceste insule erau venerate ca porți către lumea de dincolo. Peuce a fost şi sălaşul bastarnilor, o seminţie germanică, denumită peucini, ca şi al hanului Asparuh, fondatorul Regatului Bulgar. Alaric, vizigotul ce a cucerit Roma, s-a născut în Peuce, în castrul Platei Pegiae, actualul Dunavăţ.

Dunavăţ, maci în locul pădurilor de pin din insula Peuce? *Dunăvăţ, poppies instead of the Peuce Island's pine forests?*